

Klimat- och näringslivsdepartementet
Dnr: KN2025/00239

Remissvar om promemoria Strategiska nettonollprojekt

Mobility Sweden är den svenska branschorganisationen för tillverkare och importörer av personbilar, lastbilar och bussar. Fordon, oberoende om valet är personbil, lätt lastbil, buss eller tung lastbil, utgör en viktig del av samhällsstrukturen som underlättar individers vardag. Just nu genomgår fordonsbranschen en historisk omställning med skifte av drivlinor, nya affärsmodeller, uppkoppling, digitalisering och en högre grad av automatisering av fordonen. Elektrifieringen är huvudspåret i omställningen, men användningen av biodrivmedel och grön vätgas spelar en avgörande roll. Den gröna omställningen bidrar till att stärka industrins konkurrenskraft, främja exportframgångar, utveckla jobben i Sverige och bidra till landets välbefinnande. Därtill medför de nya fordonsteknologierna reducerade utsläpp, en minskad ljudnivå och förbättrad trafiksäkerhet. Branschen bidrar även till utsläppsminskning globalt och möjliggör för Sverige att nå uppsatta klimatmål och skapar långsiktigt hållbar tillväxt.

1. Generella synpunkter

Mobility Sweden ställer sig positiv till initiativet att komplettera EU-förordningen om nettonollindustrin med nationella föreskrifter för att säkerställa en rättssäker och ändamålsenlig hantering av strategiska nettonollprojekt inom svensk rätt. Att Tillväxtverket och Sveriges geologiska undersökning (SGU) ges tydligt definierade ansvarsområden bedöms som ett steg i rätt riktning. Det finns dock behov av att ytterligare tydliggöra vissa aspekter rörande transparens, tillståndprocesser och klimatnyttan. Vidare noteras att promemorian i begränsad utsträckning berör fordonsindustrins roll och behov, vilket är av avgörande betydelse för omställningen till ett fossilfritt transportsystem.

2. Detaljerade synpunkter

Transparens och sekretess

Promemorian innehåller förslag om en ny sekretessbestämmelse avseende ärenden om erkännande och upphävande av strategiska nettonollprojekt. Undertecknad instans bejakar behovet av att skydda affärs- och driftförhållanden men vill samtidigt framhålla vikten av transparens i beslutsprocessen. För att upprätthålla allmänhetens förtroende och möjliggöra en vetenskapligt förankrad diskussion om projektens klimatpåverkan, bör en balans uppnås mellan sekretess och offentlighet.

Handläggningstider och resurseffektivitet

De föreslagna tidsfristerna för tillståndprocesser (nio till tolv månader) bedöms vara ändamålsenliga för att skapa förutsägbarhet för berörda aktörer. Det är dock av central betydelse att säkerställa att myndigheterna erhåller adekvata resurser för att genomföra handläggningen inom angivna tidsramar. Vidare bör de av länsstyrelserna utsedda kontaktpunkterna ha kapacitet att koordinera de många olika tillståndprocesser som nettonollprojekt kräver. En analys av digitaliseringens potential för effektivisering av tillståndprocessen bör övervägas i syfte att minska den administrativa bördan för projektägare.

Klimatnytta och systemperspektiv

Det bör tydliggöras på vilket sätt klimatprestandan för insatsvaror, inklusive elektricitet, beaktas vid bedömningen av strategiska nettonollprojekt. Klimatnyttan bör vara en

avgörande parameter vid urvalsförfarandet, särskilt i de fall där koldioxidavskiljning och lagringsteknik (CCS) används för negativa utsläpp. Därutöver bör bedömningen av strategiska nettonollprojekt utgå från ett brett systemperspektiv där energisystemets robusthet, resurseffektivitet och synergier med annan industriell verksamhet inkluderas.

Fordonsindustrin utgör en central del av Sveriges ekonomi och klimatstrategi. För att säkerställa konkurrenskraften inom elektrifiering och vätgasdrivna fordon bör battericellsproduktion, elektrolysanläggningar och kritiska komponenter för elektrifierade drivlinor omfattas av definitionen av strategiska nettonollprojekt. Det är av särskild vikt att dessa investeringar prioriteras för att möjliggöra en hållbar industriell omställning och säkerställa att svenska aktörer förblir konkurrenskraftiga på den globala marknaden.

Överklagande och rättssäkerhet

Att beslut om erkännande och upphävande av strategiska nettonollprojekt ska kunna överklagas till regeringen är principiellt korrekt. För att upprätthålla rättssäkerheten är det dock av vikt att precisera de juridiska kriterier som ska ligga till grund för en överklagandeprövning. Då erkännandet av strategiska nettonollprojekt medför specifika förmåner, såsom förtur i tillståndprocesser och möjlig tillgång till finansieringsstöd, bör beslutsfattandet präglas av objektivitet och transparens. Det kan även vara av värde att utreda möjligheten att inrätta en särskild överprövningsinstans med specialkompetens inom industriell omställning och klimatpolitik.

Finansieringsmöjligheter och industriell konkurrenskraft

Promemorian belyser möjligheten att söka finansiering via EU-program såsom InvestEU, Innovationsfonden och sammanhållningspolitiska fonder. För att säkerställa likvärdiga konkurrensvillkor gentemot andra EU-länder bör en översyn göras av huruvida kompletterande nationella stödåtgärder kan vara nödvändiga. Det är även av vikt att svenska aktörer ges tillgång till tydlig och sammanhållen information om tillgängliga finansieringsmöjligheter. För fordonsindustrin, och särskilt aktörer verksamma inom batteritillverkning och vätgasteknik, är det avgörande att riktade investeringsstöd möjliggör en ökad tillverkningskapacitet i Sverige.

Långsiktig planering och uppföljning

För att säkerställa att strategiska nettonollprojekt genererar avsedd klimatnytta på lång sikt bör det införas krav på systematisk uppföljning och rapportering av projektens framsteg. Dessa rapporter bör inkludera uppgifter om utsläppsminskningar, teknikutveckling samt eventuella avvikelser från de initiala målsättningarna. En sådan struktur skulle stärka beslutsunderlaget för framtida satsningar och möjliggöra justeringar i regelverket vid behov.

Sammanfattande synpunkter

1. Transparensen i beslutsprocessen bör säkerställas genom en tydligare avvägning mellan offentlighet och sekretess.
2. Myndigheternas resurstilldelning bör säkerställas för att möjliggöra effektiva och förutsägbara tillståndprocesser.
3. Det bör förtydligas hur klimatnytta beaktas i bedömningen av strategiska nettonollprojekt, inklusive elens klimatprestanda och relevansen för fordonsindustrin.
4. Rättssäkerheten vid överklaganden bör klargöras och en särskild överprövningsinstans övervägas.
5. Finansieringsmöjligheter bör samordnas och kompletterande nationella stödåtgärder utredas för att stärka svensk industriell konkurrenskraft, särskilt inom elektrifiering och vätgasteknik.
6. Ett system för långsiktig uppföljning och rapportering av strategiska nettonollprojekt bör implementeras.

Mobility Sweden ser fram emot att följa det fortsatta lagstiftningsarbetet och deltar gärna i vidare dialoger och samråd för att ytterligare konkretisera de föreslagna åtgärderna.

Stockholm den 31 mars 2025

Mobility Sweden

Emmi Antonsson
Chef för Kommunikation och samhällskontakter